

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 10. 1. 2007
KOM(2007) 2, konečné znenie

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

**Obmedzenie globálnej klimatickej zmeny na 2 stupne Celzia
Postup do roku 2020 a neskôr**

{SEK(2007) 7}
{SEK(2007) 8}

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Obmedzenie globálnej klimatickej zmeny na 2 stupne Celzia Postup do roku 2020 a neskôr

1. ZHRNUTIE

Klimatická zmena je skutočnosťou. Jej obmedzenie na zvládnuteľnú úroveň si vyžaduje naliehavú akciu. EÚ musí prijať potrebné vnútroštátne opatrenia a prevziať vedenie na medzinárodnej úrovni, aby sa zabezpečilo, že globálne zvýšenie priemernej teploty nepresiahne predindustriálne úrovne o viac ako 2°C.

Z tohto oznámenia a sprievodného hodnotenia vplyvu vyplýva, že je to technicky uskutočniteľné a ekonomicky prijateľné, ak hlavní producenti emisií zareagujú pohotovo. Výhody ďaleko prevyšujú ekonomické náklady.

Oznámenie je určené na jarné zasadanie Európskej rady v roku 2007, na ktorom by sa malo rozhodnúť o integrovanom a komplexnom prístupe k energetickej politike EÚ a jej politike v oblasti klimatickej zmeny. Nadväzuje na oznámenie z roku 2005 „Vítazne v zápase s globálnymi klimatickými zmenami“, ktorým sa uviedli konkrétne odporúčania, pokiaľ ide o politiky EÚ v oblasti klímy, a stanovili kľúčové prvky pre budúcu stratégiu EÚ v oblasti klímy. Európska rada by pri rozhodovaní o nasledujúcich krokoch našej politiky týkajúcej sa klimatickej zmeny mala prijať rozhodnutia, v dôsledku ktorých sa zlepšia podmienky na dosiahnutie novej globálnej dohody, s cieľom nadviazať na prvé záväzky Kjótskeho protokolu na obdobie po roku 2012.

V oznámení sa navrhuje, aby EÚ v súvislosti s medzinárodnými rokovaniami presadzovala cieľ 30 % zníženia emisií skleníkových plynov produkovaných vyspelými krajinami do roku 2020 (v porovnaní s úrovňami v roku 1990). Je to nevyhnutné na to, aby sa zabezpečilo, že svet zostane v 2°C limite. Do uzatvorenia medzinárodnej dohody a bez ohľadu na jej pozíciu v medzinárodných rokovaniach by sa EÚ mala už teraz pevne a nezávisle zaviazat', že do roku 2020 dosiahne aspoň 20 % zníženie emisií skleníkových plynov prostredníctvom schémy obchodovania s emisnými kvótami EÚ (SOEK), iných politík v oblasti zmeny klímy a akcií v súvislosti s energetickej politikou. Tento prístup umožní preukázať v otázkach klímy vedúce postavenie EÚ na medzinárodnej úrovni. Bude tiež signálom pre priemysel, že SOEK bude pokračovať aj po roku 2012, a podporí investície do technológií znižujúcich emisie a do nízkouhlíkových alternatív.

Po roku 2020 emisie rozvojových krajín prevýšia emisie vyspelého sveta. Zatiaľ by miera rastu celkových emisií rozvojových krajín mala začať klesať a počnúc rokom 2020 by mal nasledovať celkový absolútny pokles. Môže sa to dosiahnuť bez ovplyvnenia ich hospodárskeho rastu a znižovania chudoby prostredníctvom výhod poskytovaných širokým spektrom opatrení týkajúcich sa energie a dopravy, ktoré nielenže majú významný emisie znižujúci potenciál, ale aj samé o sebe prinášajú okamžité hospodárske a sociálne výhody.

Do roku 2050 sa musia emisie znížiť až o 50 % v porovnaní s rokom 1990, pričom sa vo vyspelých krajinách do roku 2050 predpokladá 60 – 80 % zníženie. Mnohé rozvojové krajiny budú takisto musieť významne znížiť svoje emisie.

Kľúčovým prostriedkom na zabezpečenie toho, že Európa a iné krajiny dosiahnu svoj cieľ s čo najmenšími nákladmi, budú trhovo orientované nástroje ako SOEK EÚ. Rámec opatrení po roku 2012 by mal umožniť, aby sa porovnateľné domáce schémy obchodovania prepojili navzájom a so SOEK EÚ ako pilierom budúceho globálneho trhu s CO₂. SOEK EÚ bude po roku 2012 naďalej otvorený „uhlíkovým kreditom“ (carbon credits) pochádzajúcim z projektov Mechanizmu čistého rozvoja a Spoločnej realizácie v rámci Kjótskeho protokolu.

EÚ a jej členské štáty by mali rozhodnúť o veľmi významnom zvýšení investícií do výskumu a vývoja v oblastiach výroby energií a šetrenia s nimi.

2. **PROBLÉM KLÍMY: DOSIAHNUŤ 2°C CIEĽ**

Presvedčivé vedecké dôkazy poukazujú na fakt, že na riešenie otázky klimatickej zmeny je životne dôležitá urýchlená akcia. Nedávne štúdie, ako Sternova správa (Stern Review), opätovne potvrdili, že s nekonaním budú spojené obrovské náklady. Pôjde o náklady nie len z ekonomického, ale aj sociálneho a environmentálneho hľadiska a budú ich znášať najmä chudobní v rozvojových ako aj vyspelých krajinách. Nekonanie bude mať vážne miestne a globálne dôsledky. Väčšina riešení je ľahko dostupná, ale vlády musia teraz prijať politiky na ich realizáciu. Nielen že sú ekonomické náklady takého prístupu zvládnuteľné, ale riešenie otázky klimatickej zmeny prináša značné výhody aj z iných hľadísk.

Cieľom EÚ je obmedzenie globálneho zvýšenia priemernej teploty na menej ako 2°C v porovnaní s predindustriálnymi úrovňami. Tým sa obmedzia vplyvy vyvolané zmenou klímy a pravdepodobnosť masívneho a nezvratného narušenia globálneho ekosystému. Rada poukázala na to, že uvedené skutočnosti budú vyžadovať, aby koncentrácie skleníkových plynov (SP) v atmosfére zostali výrazne pod 550 mililitrov ekvivalentu CO₂ na kubický meter vzduchu (ppmv CO₂ eq.). Stabilizáciou dlhodobých koncentrácií na hodnote okolo 450 ppmv CO₂ eq. máme 50 % šancu to dokázať. To si vyžaduje, aby globálne emisie SP vrcholili pred rokom 2025 a potom sa do roku 2050 znižovali až na 50 % v porovnaní s úrovňami v roku 1990. Rada sa zhodla, že vyspelé krajiny budú musieť pokračovať pri preberaní vedúcej úlohy, pokiaľ ide o zníženie emisií o 15 až 30 % do roku 2020. Európsky parlament navrhol pre EÚ cieľ zníženia emisií o 30 % do roku 2020 a 60 až 80 % do roku 2050.

V tomto oznámení sa určujú alternatívy dosiahnuteľných a účinných opatrení v EÚ aj na celosvetovej úrovni, ktoré umožnia dosiahnutie 2°C cieľa. Vývin emisií SP stanovený v hodnotení vplyvu predstavuje cenovo prijateľný scenár dosiahnutia 2°C cieľa. Podporuje sa v ňom cieľ zníženia emisií pre vyspelé krajiny o 30 % do roku 2020 v porovnaní s úrovňami emisií z roku 1990. Takisto sa v ňom potvrdzuje, že zníženie emisií výhradne vyspelými krajinami nebude postačujúce. Ukazuje sa, že emisie rozvojových krajín prekonajú do roku 2020 emisie vyspelých krajín, čím sa po uvedenom dátume viac ako vykompenzuje akékoľvek zníženie možné vo vyspelých krajinách. Účinná akcia v oblasti klimatickej zmeny si preto vyžaduje znížený rast emisií SP rozvojových krajín a zvrátenie emisií z odlesňovania. Trvalo

udržateľnou a účinnou politikou v oblasti lesného hospodárstva sa okrem toho zvýši príspevok lesov k celkovému zníženiu koncentrácií SP.

3. NÁKLADY NA NEKONANIE A KONANIE

Oznámením Komisie z roku 2005 „Vít'azne v zápase s globálnymi klimatickými zmenami“ sa dokázalo, že výhody obmedzenia klimatickej zmeny prevýšia náklady na konanie. Nedávne výskumy potvrdzujú široký rozsah vplyvov vyvolaných zmenou klímy vrátane vplyvu na poľnohospodárstvo, rybne hospodárstvo, desertifikáciu, biodiverzitu, vodné zdroje, úmrtnosť v dôsledku chladu a tepla, pobrežné zóny a rozsah škôd zo záplav.

Rozloženie vplyvov klimatickej zmeny bude pravdepodobne nerovnomerné. Niektoré regióny EÚ tým budú neúmerne trpieť. Napríklad v južnej Európe sa zmenou klímy pravdepodobne zníži úrodnosť obilnín, zvýši úmrtnosť spôsobná horúčavami a prejaví negatívny vplyv na podmienky v oblasti cestovného ruchu v letnom období.

Podľa Sternovej správy bude výsledkom klimatickej zmeny najväčšie zrušenie trhu, ktoré svet kedy zaznamenal. Nezahrnutie nákladov vyvolaných klimatickou zmenou do trhových cien, ktoré usmerňujú naše ekonomické správanie, prinesie obrovské náklady z ekonomického aj sociálneho hľadiska. Náklady na nekonanie odhadované v Sternovej správe na 5 až 20 % celosvetového HDP by neúmerne zaťažili najchudobnejšie vrstvy s najmenšou schopnosťou prispôsobenia sa, čím by sa zvýšil sociálny vplyv klimatickej zmeny.

Do roku 2030 sa predpokladá takmer zdvojnásobenie svetového HDP v porovnaní s rokom 2005. Rast HDP v rozvojových krajinách predstavujúcich hlavných producentov emisií zostane vyššia, ako rast HDP vyspelých krajín. Hodnotením vplyvu sa potvrdzuje, že globálna akcia v oblasti klimatickej zmeny je plne kompatibilná s trvalo udržateľným globálnym rastom. Investícia do nízkouhlíkového hospodárstva si vyžiada okolo 0,5 % celkového svetového HDP počas rokov 2013 – 2030. Tým by sa rast celosvetového HDP znížil do roku 2030 len o 0,19 % ročne, čo predstavuje len zlomok očakávanej 2,8 % ročnej miery rastu HDP. Predstavuje poistenie, ktoré je potrebné zaplatiť a ktoré by významne znížilo riziko nezvratného poškodenia vyplývajúceho z klimatickej zmeny. A čo je najdôležitejšie, ďaleko presiahne vynaložené úsilie, keďže sa výsledky neupravovali s ohľadom na pridružené zdravotné výhody, väčšiu energetickú bezpečnosť ani znížené poškodenia vyplývajúce zo zabránenia klimatickej zmeny.

4. VÝHODY KONANIA, VZŤAH S OSTATNÝMI OBLASŤAMI POLIKY

Ceny ropy a plynu sa zdvojnásobili za obdobie posledných troch rokov, za čím nasledovalo zvýšenie cien elektrickej energie. Očakáva sa, že ceny elektrickej energie zostanú vysoké a budú sa ďalej zvyšovať. Nedávnym akčným plánom Komisie pre energetickú účinnosť sa preukázalo, že na politiky zvyšujúce celkovú účinnosť využívania zdrojov sa vzťahujú vážne ekonomické prípady dokonca aj bez zahrnutia sprievodného znižovania emisií.

Hodnotením vplyvu sa preukázalo, že akciou EÚ na riešenie otázky klimatickej zmeny by sa významne zvýšila energetická bezpečnosť EÚ. Dovoz ropy a plynu by sa do roku 2030 znížil o približne 20 % v porovnaní s bežnými obchodnými objemami. Integrovanie politiky EÚ v oblasti klimatickej zmeny a jej energetickej politiky preto zabezpečí, že sa budú vzájomne posilňovať.

Akciou v oblasti klimatickej zmeny sa takisto zníži znečistenie ovzdušia. Napr. zníženie emisií CO₂ v EÚ do roku 2020 o 10 % by prinieslo nesmierné výhody pre zdravie (predpokladané vo výške 8 až 27 miliárd eur). Takéto politiky preto uľahčia dosiahnutie cieľov stratégie EÚ o znečistení ovzdušia.

Podobné výhody existujú aj v iných krajinách. Podľa predpovedí budú USA, Čína a India do roku 2030 dovážať aspoň 70 % svojej spotreby ropy. Geopolitické napätie by mohlo narásť a zdroje by sa mohli stať vzácnejšími. V tom istom čase narastie aj znečistenie ovzdušia, najmä v rozvojových krajinách. Znižovaním emisií SP v iných krajinách sa zlepši ich energetická bezpečnosť a kvalita ovzdušia.

5. AKCIA V EÚ

(a) Určenie cieľovej hodnoty zníženia emisií

V EÚ ešte stále existuje výrazný potenciál na zníženie emisií SP. Strategickým prehľadom energií v EÚ sa navrhujú opatrenia, ktorými by sa väčšina tohto potenciálu uvoľnila. Okrem toho sa aj po roku 2012 bude pokračovať v znižovaní emisií prostredníctvom opatrení prijatých v rámci Európskeho programu o zmene klímy a iných politík, ktoré sa v súčasnosti implementujú.

EÚ môže dosiahnuť svoje ciele v oblasti klimatickej zmeny len presadzovaním medzinárodnej dohody. Domáca akcia EÚ preukázala, že emisie SP je možné znížiť bez ohrozenia ekonomického rastu a že nevyhnutné technológie a nástroje politiky už existujú. EÚ bude pokračovať vo vykonávaní domácej akcie na boj proti klimatickej zmene. To umožní EÚ ukázať medzinárodným rokovaniám smer.

Rada by mala rozhodnúť, že súčasťou medzinárodnej dohody by mal byť návrh EÚ a členských štátov, aby vyspelé krajiny znížili do roku 2020 emisie skleníkových plynov o 30 % s cieľom obmedziť globálnu klimatickú zmenu na 2°C nad predindustriálnu úroveň. Do uzatvorenia medzinárodnej dohody a bez ohľadu na jej pozíciu v medzinárodných rokovaniach by sa EÚ mala už teraz pevne a nezávisle zaviazat', že do roku 2020 dosiahne aspoň 20% zníženie emisií SP prostredníctvom SOEK EÚ, iných politík v oblasti zmeny klímy a akcií v súvislosti s energetickou politikou. To bude signálom pre európsky priemysel, že po roku 2012 bude existovať významná požiadavka na emisné kvóty, a poskytnú sa tým stimuly pre investície do technológií znižujúcich emisie a do nízkouhlíkových alternatív.

(b) Akcie v dôsledku energetickej politiky EÚ

V súlade so strategickým prehľadom energií v EÚ konkurencieschopný, trvalejšie udržateľný a bezpečný energetický systém a významné zníženie emisií SP v EÚ do roku 2020 zabezpečia tieto konkrétne akcie:

- zvýšenie energetickej účinnosti EÚ o 20 % do roku 2020;
- zvýšenie podielu obnoviteľnej energie na 20 % do roku 2020;
- prijatie environmentálne bezpečnej politiky zachytávania a geologického skladovania uhlíka vrátane postavenia dvanástich rozsiahlych ukázkových prevádzok v Európe do roku 2015.

(c) Posilnenie SOEK EÚ

Na 45 % emisií CO₂ EÚ sa vzťahuje SOEK EÚ. Od roku 2013 by sa uvedená schéma mala vzťahovať na väčšiu časť emisií. Pri preskúmaní SOEK EÚ by sa mali vziať do úvahy aspoň tieto možnosti posilňujúce úlohu schémy:

- pripraviť alokácie na viac ako päť rokov s cieľom umožniť predvídateľnosť v prípade dlhodobých investičných rozhodnutí;
- rozšíriť schému na iné plyny a odvetvia;
- pripustiť zachytávanie a geologické skladovanie uhlíka;
- harmonizovať alokačné postupy v členských štátoch s cieľom dosiahnuť nenarušenú hospodársku súťaž v celej Európe, vrátane prostredníctvom širšieho využívania dražby;
- prepojiť SOEK EÚ s kompatibilnými povinnými schémami (napr. v Kalifornii a Austrálii).

(d) Obmedzenie emisií z dopravy

Emisie EÚ z dopravy pokračujú v raste, čím anulujú veľkú časť znížení dosiahnutých v odvetviach odpadu, výroby a energetiky. S cieľom riešiť otázku emisií z dopravy:

- Rada a Parlament by mali prijať návrh Komisie na zahrnutie leteckej dopravy do SOEK EÚ;
- Rada by mala prijať návrh Komisie na zdaňovanie osobných áut v závislosti od úrovni emisií CO₂;
- nasledujúcim oznámením sa navrhnu ďalšie opatrenia na riešenie otázky emisií CO₂ z automobilov, aby sa prostredníctvom komplexného a konzistentného prístupu dosiahol do roku 2012 cieľ 120 g CO₂/km; takisto sa preskúmajú možnosti ďalších znižovaní po roku 2012;
- mali posilniť by sa opatrenia orientované na dopyt, ako sú napr. opatrenia navrhnuté v Bielej knihe o európskej dopravnej politike na rok 2010 a jej revidovanom znení;
- emisie SP z cestnej nákladnej dopravy a lodnej dopravy by sa s ohľadom na medzinárodné rozmery mali ďalej obmedziť;

- emisie CO₂ počas životného cyklu pohonných hmôt sa musia zredukovať, a to aj prostredníctvom zrýchlenia vývoja trvalo udržateľných biopalív, a najmä biopalív druhej generácie.

(e) Zníženie emisií SP v iných odvetviach

Obytné a obchodné budovy

Spotreba energie v budovách sa môže znížiť až o 30 % tým, že sa rozšíri rozsah smernice o energetickej hospodárnosti budov a zavedú sa požiadavky EÚ na vlastnosti budov podporujúce budovy s veľmi nízkou energetickou náročnosťou (čo by do roku 2015 viedlo k ich rozsiahlemu využívaniu). Keďže klimatická zmena ovplyvní menej zvýhodnené časti spoločnosti, mali by vlády uvažovať o špeciálnych energetických politikách pre oblasť sociálneho bývania.

Iné plyny ako CO₂

S cieľom riešiť otázku emisií skleníkových plynov iných ako CO₂, ktoré sú zodpovedné za 17 % emisií EÚ by sa mal predložiť rad opatrení, ktoré zahŕňajú:

- posilnenie implementácie opatrení v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky a akčného plánu EÚ o lesoch na zníženie emisií z poľnohospodárstva EÚ a podporu biologickej sekvestrácie;
- určenie limitov pre emisie metánu z plynových motorov a z výroby uhlia, ropy a plynu alebo ich zaradenie do SOEK EÚ;
- ďalšie obmedzenie alebo zákaz používania fluórovaných plynov;
- zníženie emisií oxidov dusíka zo spaľovania a zaradenie oxidov dusíka z veľkých zariadení do SOEK EÚ.

(e) Výskum a technologický rozvoj

V rámci 7. rámcového programu Spoločenstva sa rozpočet na výskum životného prostredia, energetiky a dopravy v období rokov 2007 – 2013 zvýšil na 8,4 miliárd EUR. Mal by sa využiť na začiatku, aby sa ním podporil rozvoj technológií čistej energie a dopravy a ich čo najskoršie nasadenie a ďalej sa ním posilňovali poznatky o klimatickej zmene a jej vplyvoch. Okrem toho by sa po roku 2013 mal rozpočet na výskum opäť zvýšiť, čo by malo byť nasledované podobným vnútroštátnym úsilím. Strategický akčný plán pre energetickú technológiu a akčný plán pre environmentálnu technológiu by sa mali implementovať v plnom rozsahu a ďalej by sa mali podporovať verejno-súkromné partnerstvá.

(f) Kohézna politika

Strategickými usmerneniami o súdržnosti prijatými v októbri 2006 sa podporujú trvalo udržateľné technológie dopravy, energetiky a životného prostredia, ako aj eko-inovácie prostredníctvom finančnej pomoci v rámci štrukturálnych fondov a kohézneho fondu. Tieto opatrenia by sa mali zahrnúť do operačných programov.

(g) Iné opatrenia

EÚ by mala preskúmať všetky možné spôsoby znižovania emisií SP a zabezpečenia environmentálnej a ekonomickej konzistencie opatrení, ktoré sa majú prijať. V druhej správe skupiny na vysokej úrovni pre súťaž, energetiku a životné prostredie sa uvádza, že by sa mala analyzovať realizovateľnosť všetkých potencionálnych opatrení politiky, ktoré by mohli poskytnúť nevyhnutný stimul povzbudzujúci obchodných partnerov EÚ v prijatí účinných opatrení na zníženie emisií skleníkových plynov¹.

EÚ by mala naďalej zvyšovať verejné povedomie zvyšovaním vnímavosti širokej verejnosti na vplyv jej činnosti na klimatickú zmenu a jej zaangažovaním do úsilia na zníženie týchto vplyvov.

6. MEDZINÁRODNÁ AKCIA V GLOBÁLNOB BOJI PROTI KLIMATICKEJ ZMENE

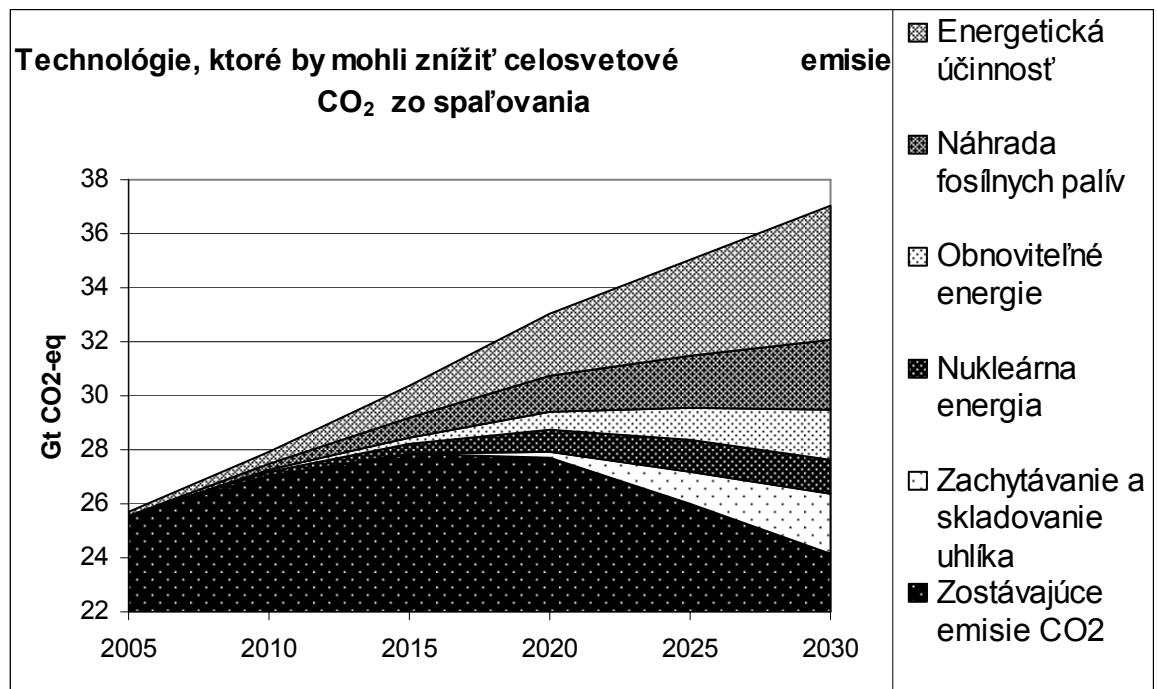
Boj proti klimatickej zmene sa môže vyhrať prostredníctvom globálnej akcie. Na dosiahnutie 2°C cieľa sa však medzinárodné rozhovory musia presunúť od fráz k jednaniam o konkrétnych záväzkoch. EÚ by mala z takejto dohody spraviť svoju ústrednú medzinárodnú prioritu a sama ju organizovať, aby tým predstavila svoju jednotnú pozíciu a politiku a presvedčivý a konzistentný prístup počas rokov, ktoré si toto úsilie bude vyžadovať, aby prejavila úplné nasadenie. Vyžiada si to odlišné pracovné metódy v zmysle koordinácie a medzinárodnej akcie.

Základ pre dosiahnutie takejto dohody už existuje. V krajinách ako USA a Austrália, ktoré neratifikovali Kjótsky protokol, existuje vzrastajúce povedomie, pokiaľ ide o nebezpečenstvá v súvislosti s klimatickou zmenou, ktoré vedie k regionálnym iniciatívam na obmedzovanie emisií SP. Podnikateľská sféra, viac ako niektoré vlády, prijíma dlhodobý výhľad a stáva sa vedúcou silou v boji proti klimatickej zmene a žiada o koherentný, stabilný a účinný rámec pre politiku na vedenie investičných rozhodnutí. Väčšina technológií, ktorými sa znižujú emisie skleníkových plynov, už existuje alebo je v pokročilom prípravnom štádiu a môžu sa nimi znižovať emisie (pozri graf 1). Pre dlhodobú dohodu je však potrebná podpora od hlavných producentov emisií, aby sa zabezpečilo ich nasadenie a ďalší rozvoj.

---

¹ Prehľad Komisie o energetickej stratégii prijatý spolu s týmto oznámením sa takisto vzťahuje na opatrenia obchodnej politiky, ktoré k tomu prispievajú.

Zdroj: JRC-IPTS, POLES

6.1. Akcia vyspelých krajín

Vyspelé krajiny sú zodpovedné za 75 % súčasného nahromadenia priemyselných SP v atmosfére a za 51 %, ak zahrnieme aj odlesnenie (vo veľkej miere v rozvojových krajinách). Majú takisto technologické a finančné kapacity na zníženie svojich emisií. Vyspelé krajiny by preto v najbližšom desaťročí mali vyvinúť najväčšie úsilie.

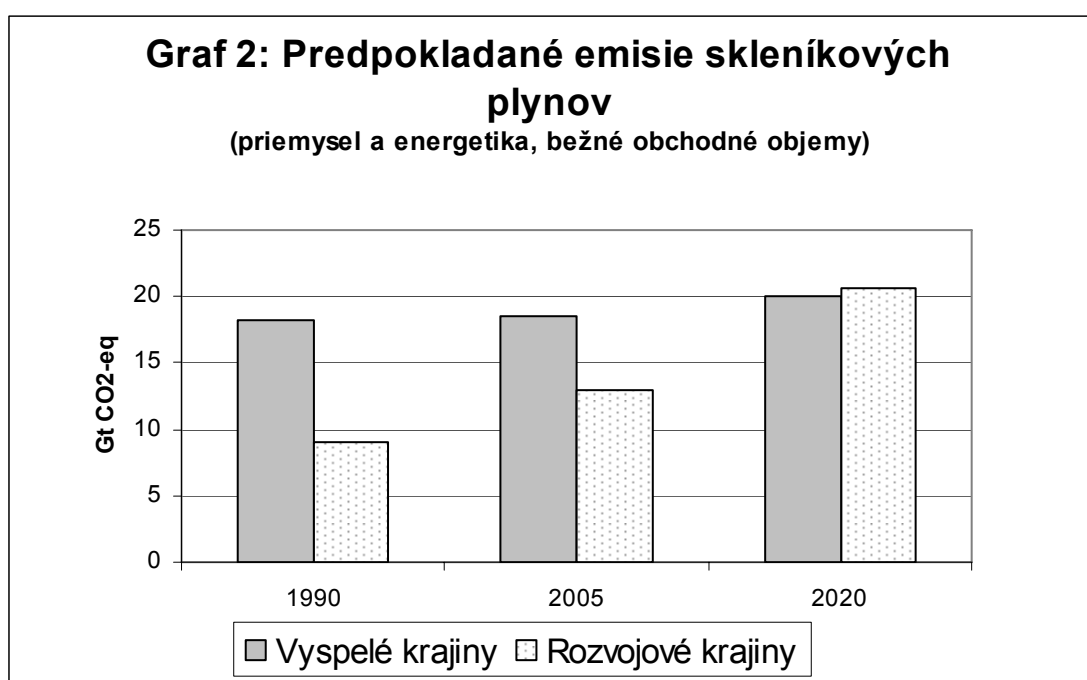
Dokonca viac ako EÚ, tie vyspelé krajiny, ktoré neratifikovali Kjóto majú významný potenciál na zníženie svojich emisií SP. S cieľom dosiahnuť 2°C cieľ, a ako súčasť medzinárodnej dohody po roku 2012, by EÚ mala navrhnúť, aby vyspelé krajiny prispeli k 30 % zníženiu svojich emisií do roku 2020 v porovnaní s úrovňami v roku 1990. Schémy obchodovania s emisnými kvótami budú kľúčovým nástrojom na zabezpečenie toho, aby vyspelé krajiny mohli dosiahnuť svoje ciele rentabilným spôsobom. Schémy ako SOEK EÚ sa pripravovali inak. Domáce schémy obchodovania s porovnateľnými úrovňami svojich cieľov by sa mali prepojiť a mali by sa ich prostredníctvom znížiť náklady na dosiahnutie cieľov.

Rámcem po roku 2012 musí obsahovať záväzné a účinné pravidlá na monitorovanie a presadzovanie záväzkov, aby sa vybudovala dôvera, že všetky krajiny dodržia svoje záväzky a že nedôjde k žiadnemu nesplneniu pozorovanému nedávno.

6.2. Akcia v rozvojových krajinách

V blízkej budúcnosti by vyspelé krajiny mali uskutočniť zmysluplnú akciu na zníženie svojich emisií. Keďže ekonomiky a emisie rozvojových krajín rastú v absolútnom, ako aj relatívnom význame, do roku 2020 budú zodpovedné za viac ako 50 % globálnych emisií (pozri graf 2). Ďalšia akcia samotných vyspelých krajín preto nielenže stratí účinnosť, ale jednoducho nebude dostatočná, hoci by výrazne

znížili svoje emisie. Je preto nevyhnutné, aby rozvojové krajiny, najmä hlavné vzrastajúce ekonomiky, čo najskôr začali znižovať nárast svojich emisií a po roku 2020 znížili svoje emisie aj v absolútnom zmysle. Okrem toho by sa hlavné úsilie malo vynaložiť na zastavenie emisií následkom odlesňovania. To je perfektne realizovateľné bez ohrozenia ekonomického rastu a znižovania chudoby. Ekonomický rast a riešenie otázky emisií SP sú v plnej miere kompatibilné. V hodnotení vplyvu sa odhaduje, že celkový HDP rozvojových krajín „s politikou zmeny klímy“ v roku 2020 by mal byť len o malý zlomok (1 %) menší ako HDP „bez politiky zmeny klímy“. V skutočnosti je rozdiel dokonca menší, pravdepodobne až záporný, keďže neberie do úvahy výhody toho, že sa vyhneme poškodeniam vyvolaným zmenou klímy. Počas toho istého obdobia sa predpokladá zdvojnásobenie HDP v Číne a Indii a asi 50 % zvýšenie v Brazílii. V našom úsilí na zaangažovanie rozvojových krajín do uskutočnenia akcie budeme presvedčivejší, ak všetky vyspelé krajiny ako hlavní producenti emisií podstatne znížia svoje emisie.

Zdroj: JRC-IPTS, POLES

Mnohé rozvojové krajiny už vynakladajú úsilie vedúce k významným zníženiam, pokiaľ ide o rast ich emisií SP, prostredníctvom politík zameraných na ekonomické, bezpečnostné a miestne environmentálne otázky. V prípade rozvojových krajín existuje mnoho možností politiky, ktorých výhody prevýšia náklady.

- Riešiť nízku produktivitu v oblasti využitia energie, a tak znížiť vzrastajúce obavy kvôli cenám a bezpečnosti energie.
- Politiky obnoviteľných energií sú často rentabilné, vrátane naplnenia potrieb vidieka, pokiaľ ide o elektrickú energiu.
- Politiky kvality vzduchu vedú k zlepšeniu zdravia ľudí.

- Metán zachytávaný z navážok, nálezísk uhlia, rozkladu organického odpadu a iných zdrojov je lacným zdrojom energie.

Takéto politiky sa môžu posilňovať tak, že sa podelíme o osvedčený postup pri príprave politik a spolupráci pri plánovaní a využívaní technológií. To umožní rozvojovým krajinám, aby hrali väčšiu úlohu v globálnom úsilí o znižovanie. EÚ bude pokračovať vo zvyšovaní svojho úsilia o spoluprácu v tomto ohľade.

Na zaangažovanie rozvojových krajín do ďalšej akcie existujú rôzne možnosti.

(a) Nový prístup k mechanizmu čistého rozvoja

Mechanizmus čistého rozvoja (MČR) Kjótskeho protokolu by mal byť zefektívnený a rozšírený. Prostredníctvom MČR sa v súčasnosti tvorí kredit pre investície do projektov znižujúcich emisie v rozvojových krajinách, čo môžu vyspelé krajiny použiť na dosiahnutie svojich cieľov tým, že sa vytvára značný tok kapitálu a technológií. Rozsah MČR by sa mohol rozšíriť tak, aby sa vzťahoval na všetky národné odvetvia tvoriace emisný kredit, ak celé národné odvetvie prekročí určenú emisnú normu. Rozšírený MČR však môže byť funkčný iba v prípade, ak existuje zvyšujúci sa dopyt po kredite, a to sa stane len v prípade, ak všetky vyspelé krajiny prevezmú značné povinnosti s ohľadom na zníženia.

(b) Zlepšenie prístupu k finančným prostriedkom

V rozvojových krajinách sa predpokladá investovanie do nových generátorov elektrickej energie vo výške viac ako 130 miliárd EUR ročne s cieľom podporiť ekonomický rast. Veľkú väčšinu týchto zdrojov vytvoria samotné hlavné rozvojové krajiny. Tieto nové zariadenia budú fungovať desaťročia a budú určovať emisie SP po roku 2050. Mali by byť supermoderné a preto predstavujú jedinečnú príležitosť na zníženie emisií v rozvojových krajinách.

Na podstatné zníženie emisií CO₂ v odvetví výroby energie budú potrebné ďalšie investície okolo 25 miliárd EUR ročne. Túto medzeru nie je možné naplniť prostredníctvom MČR, hoci by sa rozšíril uvedeným spôsobom, ani prostredníctvom rozvojovej pomoci. Namiesto toho bude potrebné skombinovať MČR, rozvojovú pomoc, mechanizmus inovatívneho financovania (ako Fond EÚ pre globálnu energetickú účinnosť a obnoviteľné zdroje energie), cieleňé pôžičky od medzinárodných finančných inštitúcií a úsilie tých rozvojových krajín, ktoré tie prostriedky majú. Čím skôr sa táto medzera naplní, tým menej vzrastú emisie rozvojových krajín.

(c) Odvetvové prístupy

Ďalšou možnosťou je zavedenie obchodovania s emisnými kvótami na úrovni spoločností v odvetviach, v ktorých existujú kapacity na monitorovanie emisií a zabezpečenie zhody, najmä v prípade odvetví náročných na spotrebu energie, ako sú výroba elektrickej energie, hliníka, železa, ocele, cementu, celulózy a papiera a rafinérie, z ktorých väčšina je vystavená medzinárodnej konkurencii. Takéto schémy by boli globálne alebo národné. Ak by boli národné, schémy v rozvojových krajinách by mali byť prepojené so schémami vo vyspelých krajinách s cieľmi pre každý zastrešený sektor, ktoré by sa postupne posilňovali, až by dosiahli podobnosť

s cieľmi stanovenými vo vyspelých krajinách. Tým by sa tiež obmedzil prenos zariadení produkujúcich vysoké emisie z krajín, v ktorých sú predmetom záväzkov na zníženie do krajín, v ktorých nie sú.

(d) Kvantifikované limity emisií

Krajiny, ktoré dosiahnu podobnú úroveň rozvoja, akú majú vyspelé krajiny, by mali prijať záväzky týkajúce sa znižovania v súlade úrovňou rozvoja danej krajiny, jej emisiami na obyvateľa, potenciálom znížiť emisie a svojimi technickými a finančnými možnosťami na zavedenie ďalšieho obmedzenia emisií a opatrení na ich znižovanie.

(e) Žiadne záväzky pre najmenej rozvinuté krajiny

Najmenej rozvinuté krajiny budú neúmerne trpieť v dôsledku klimatickej zmeny. Kvôli nízkym úrovňam ich emisií SP by sa na nich nemali vzťahovať povinné znižovania emisií. EÚ bude naďalej posilňovať svoju spoluprácu s najmenej rozvinutými krajinami, aby im pomohla vyrovnáť sa s výzvami klimatickej zmeny, okrem iného prostredníctvom opatrení na posilnenie potravinovej bezpečnosti, možnosti monitorovať klimatickú zmenu, riadenia rizík, pripravenosti, ako aj reakcie v prípade katastrof. Zatiaľ čo na integrovanie otázok zmeny klímy bude potrebná rozvojová pomoc, na umožnenie toho, aby sa najzraniteľnejšie z nich prispôbili klimatickej zmene bude potrebná doplňujúca podpora. EÚ a iní by im tiež mali pomôcť zvýšiť ich prístup k MČR.

6.3. Ďalšie prvky

Budúca medzinárodná dohoda by sa mala zaoberať aj týmto:

- Technologické zmeny si vyžadujú ďalšiu medzinárodnú spoluprácu v oblasti výskumu a technológií. EÚ by mala významne posilniť svoju spoluprácu v oblastiach výskumu a spolupráce s tretími krajinami. Malo by to zahŕňať zavedenie rozsiahlych ukázkových projektov v kľúčových rozvojových krajinách, najmä na zachytávanie a geologické skladovanie uhlíka. Prostredníctvom medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu by sa malo pomôcť pri kvantifikácii regionálnych a miestnych vplyvov klimatickej zmeny, ako aj rozvoji primeraných stratégií adaptácie a zmierňovania následkov. Ďalej by sa v rámci uvedenej spolupráce malo okrem iného riešiť aj vzájomné pôsobenie oceánov a klimatickej zmeny.
- Emisie, ktoré sú výsledkom čistej straty lesnej prikrývky, sa musia úplne zastaviť do dvoch desaťročí a následne zvrátiť. Možnosti riešenia otázky odlesňovania zahŕňajú účinné medzinárodné a domáce politiky v oblasti lesného hospodárstva spojené s hospodárskymi stimulmi. Na preskúmanie účinných prístupov kombinujúcich národnú akciu a medzinárodnú podporu sú potrebné rozsiahle pilotné schémy.
- Opatrenia na pomoc krajinám pri prispôbovaní sa neodvratiteľným dôsledkom klimatickej zmeny budú musieť byť neoddeliteľnou súčasťou budúcej globálnej dohody o klíme. Potreba adaptovať sa na dôsledky klimatickej zmeny by sa mala vziať do úvahy pri verejných a súkromných investičných rozhodnutiach. Stavajúc

na implementácii akčného plánu EÚ v oblasti klimatických zmien a rozvoja, ktorý sa má prehodnotiť v roku 2007, by EÚ mala posilniť budovanie spojenectva s rozvojovými krajinami v oblastiach adaptácie a zmiernenia následkov klimatickej zmeny.

- Medzinárodná dohoda o normách energetickej účinnosti s krajinami produkujúcimi kľúčové zariadenia prinesie výhody pre prístup na trh a pomôže znížiť emisie SP.